

Warszawa, 27.03.2025 r.
Polski Alarm Smogowy
ul. Karmelicka 14/5
31-128 Kraków
tel.: +48 731 764 909
polskialarmsmogowy@gmail.com

Prezes Rady Ministrów
Donald Tusk
al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

Apel o przyspieszenie działań rządu na rzecz poprawy jakości powietrza

Jako organizacja od lat zajmująca się poprawą jakości powietrza w Polsce apelujemy do Pana Premiera o **nadanie większego priorytetu działaniom na rzecz ograniczenia zanieczyszczenia powietrza w naszym kraju.**

Polska utrzymuje się w czołówce państw unijnych o najbardziej zanieczyszczonym powietrzu. Najwyższe stężenia pyłu PM10, drobnego pyłu PM2,5 czy rakotwórczego benzo[a]pirenu występują właśnie w Polsce. Wskutek oddychania zanieczyszczonym powietrzem każdego roku przedwcześnie umiera około 40 tysięcy mieszkańców i mieszkańek Polski – to tyle co ludność Otwocka, Kutna czy Dębicy¹. Kolejne dziesiątki tysięcy cierpi na poważne schorzenia. Nowotwory, przewlekła obturacyjna choroba płuc, zawał serca czy udar mózgu – oddychanie zanieczyszczonym powietrzem przyczynia się do zwiększenia ryzyka wystąpienia tych i wielu innych schorzeń.

Główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w Polsce jest spalanie paliw stałych (węgla i drewna) w przestarzałych i nieefektywnych instalacjach grzewczych (piecach i kotłach). Według danych zgromadzonych w rządowej Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków w polskich domach wciąż dymi około 2,5 miliona tego typu urządzeń. Spalanie węgla i drewna w domowych urządzeniach grzewczych odpowiada za ponad 80% emisji groźnego dla zdrowia drobnego pyłu PM2,5 oraz ponad 90% emisji rakotwórczego benzo[a]pirenu². Bez zastąpienia tych przestarzałych pieców i kotłów nowoczesnymi źródłami ciepła poprawa jakości powietrza nie będzie możliwa.

Dlatego z ogromną nadzieją przyjęliśmy postanowienia umowy koalicyjnej dotyczące walki z zanieczyszczeniem powietrza, a szczególnie zapowiedź przyspieszenia wymiany najbardziej szkodliwych dla jakości powietrza starych pieców i kotłów, a także szeroki program modernizacyjny polskich domów: *“Będziemy walczyć ze smogiem m.in. poprzez przyspieszenie procesu wymiany źródeł ciepła oraz termomodernizacji”* - możemy przeczytać w umowie koalicyjnej.

1. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/harm-to-human-health-from-air-pollution-2024/table-1>

2. https://www.kobize.pl/uploads/materialy/materialy_do_pobrania/krajowa_inwentaryzacja_emisji/Bilans_emisji_raport_syntetyczny_2022.pdf

Warto podkreślić, że inwestycje w nowoczesne źródła ciepła i ocieplenie domów to nie tylko szansa na czyste powietrze w naszym kraju, a co za tym idzie ograniczenie przedwczesnych zgonów i chorób powodowanych przez zanieczyszczenie powietrza. **To również możliwość znaczącego zmniejszenia kosztów ponoszonych przez gospodarstwa domowe na zapewnienie odpowiedniego poziomu ogrzewania w zimie, a także krok ku większemu bezpieczeństwu energetycznemu.** Szacunki pokazują, że około 65% domów jednorodzinnych w Polsce nie ma żadnego ocieplenia lub jest ocieplona w minimalnym stopniu³. Gospodarstwa te narażone są na doświadczenie ubóstwa energetycznego, nie będąc w stanie zapewnić odpowiedniego komfortu cieplnego w trakcie zimy. Inwestycja w odpowiednią termomodernizację domu i nowoczesne, oszczędne źródło energii może zmniejszyć koszty ogrzewania nawet o połowę. Dobrze ocieplony dom będzie zużywał mniej nośników energii, co w dobie ich rosnących cen jest kwestią kluczową. **Co więcej, mniejsze zapotrzebowanie na importowane paliwa (węgiel, gaz) zwiększa też bezpieczeństwo energetyczne zarówno gospodarstw domowych, jak i państwa polskiego.**

Niestety, zamiast przyspieszenia procesu modernizacji polskich domów obserwujemy jego spowolnienie. Kluczowy w tym zakresie program „Czyste Powietrze” został zatrzymany na jedną trzecią roku, pozbawiając czasowo gospodarstwa domowe wsparcia finansowego na likwidację „kopciuchów” i termomodernizację. Z niepokojem obserwujemy, że nowa odsłona programu pozbawi wsparcia setki tysięcy najbardziej potrzebujących osób, pogłębiając problem ubóstwa energetycznego. Równie mocno niepokoi nas brak zabezpieczenia odpowiednich funduszy na ten program. Pozyskane niedawno 10 miliardów zł z Funduszu Modernizacyjnego pozwoli na wsparcie, wg szacunków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, około 160 000 gospodarstw domowych. To ponad 10 razy mniej niż liczba domów jednorodzinnych, które na to wsparcie czekają. Środki te mogą wyczerpać się już w przeciągu tego roku.

Działania na rzecz poprawy jakości powietrza, popularyzacji czystych źródeł energii i efektywności energetycznej powinny otrzymać odpowiedni priorytet w rządzie i być dobrze ze sobą koordynowane. Apelujemy do Premiera o intensyfikację działań rządu w tym obszarze oraz zabezpieczenie odpowiednich środków finansowych na wsparcie gospodarstw domowych - szczególnie tych najuboższych - w transformacji energetycznej. Działania te są niezbędne do ochrony zdrowia i życia mieszkańców Polski, a w czasie kryzysu energetycznego są one szczególnie istotne chroniąc gospodarstwa domowe przed wysokimi cenami energii i wzmacniając bezpieczeństwo energetyczne Polski.

W imieniu Polskiego Alarmu Smogowego
Andrzej Guła

3. Domy jednorodzinne w Polsce - źródła grzewcze, stan energetyczny, priorytety inwestycyjne, Instytut Ekonomii Środowiska, 2021